Hanbeli Mezhebi

Hanbeli mezhebi dört mezhep adıyla bilinen fıkıh mezheplerinin kronolojik sıra bakımından dördüncüsüdür.

Mezhebin kurucu imamı olan İmam Ahmed b. Hanbel Bağdat'ta doğmuştur. İlim tahsilinin başlangıcında hocası Huşeym b. Beşir'in teşviki ile daha çok hadis ilmiyle meşgul olmuştur. Bu sahada hadis imamı ünvanı alacak mertebeye ulaşmıştır. Kütüb-ü tisa (dokuz hadis kitabı) olarak isimlendirilen temel hadis kaynaklardan birisi olan el-Müsned'i telif etmiştir.

İmam Ahmed b. Hanbel'i fıkha yönlendiren hocası İmam Şâfii olmuştur. Dönemindeki tüm ilim merkezlerini dolaşarak bilgisini artırmıştır. Bizzat kendisine ait fıkıh kitabı bulunmadığından onun fıkhî görüşleri ve içtihat metodu, öğrencilerinin ondan yaptıkları nakiller ile sonraki nesillere aktarılmıştır.

Ahmed b. Hanbel'in metodoloji olarak en dikkat çeken yönü hüküm verirken rey ve kıyastan çok, hadis ve sahabe kavli gibi naklî delillere dayanması ve bunun yanısıra zayıf rivayetleri kıyasa tercih etmesidir.

Hanbeli fıkhını Ahmed b. Hanbel'in oğulları Salih ve Abdullah yaymıştır. Ebu Bekr el-Hallâl, el-Câmiu'l-Kebîr; Hırâkî, el-Muhtasar; İbn Kudâme, el-Muğnî adlı eserleri ile Hanbelî mezhebinin temel görüşleri sonraki nesillere aktarılmıştır. İbn Teymiyye ve öğrencisi İbn Kayyım'ın eserleri ile de Hanbelî mezhebi gelişmiş ve yayılmıştır.

Günümüzde Hanbeli Mezhebi mensupları Suudi Arabistan Bahreyn, Kuveyt, Katar, Umman, Körfez ülkelerinden Irak ve Mısır'da bulunmaktadır. Ayrıca Hanbeli Mezhebi bugün Suudi Arabistan'da resmî mezhep konumundadır.

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

İmam Ahmed b. Hanbel'i fıkha yönlendiren kişi İmam Şâfiî'dir.

3.4. Fakihlerin İhtilaf Sebepleri

Kur'an-ı Kerim fıkhın aslî delillerinden birisidir ve her ayeti şek ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde tüm insanlığa ulaşmıştır. Fıkıhta bu durum sübut-u kat'i kavramı ile ifade edilmektedir.

Sübut bakımından ayetler kesinlik taşıdığından fakihler arasında ihtilafa sebep olmamakla birlikte, ayetlerin geniş mana ve muhtevaya sahip olması yani delaletinin (anlamının) zannî olması sebebiyle bir ayetin yorumunda âlimler arasında farklılıklar olabilmektedir. İşte ayetin tefsir ve te'viline dair farklı görüş ve yaklaşımlar fakihlerin ihtilaf sebeplerinden birisidir. Bu konuda örnek vermek gerekirse, abdesti bozan durumları beyan eden Mâide suresinin 6. ayetinde geçen "lâmestümü'n-nisâe (kadınlara dokunduğunuzda)" ifadesini Şâfiîler hakikat manası ile alıp kadına dokununca abdestin bozulacağını söylemişlerdir. Hanefîler ise bu ifadeyi mecaz manasında anlamışlar ve kadına dokunmakla değil, ancak cinsi münasebetle abdestin bozulacağına hükmetmişlerdir. Fakihlerin bazı konularda ihtilaf etmelerinin bir diğer sebebi de Arap lugatının genişliği ve bir kelimenin birden fazla anlama gelmesinden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda yine Arap dilinde ki lafızların hakikat, mecaz, efrad, terkib, umum ve husus gibi dilin özelliklerinden kaynaklanan se-